

ДО
ЕЛЕН ГЕРДЖИКОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СТОЛИЧНИЯ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ

ДОКЛАД

от
Веселин Калановски и Михаил Паргов,
Общински съветници от Демократична България

Относно: Създаване на временна комисия за обследване на недвижими паметници на културата на територията на Столична община и създаване на онлайн регистър чрез надграждане на съществуващите регистри и по-специално Регистър на паметниците в София (www.registersofia.bg)

Уважаеми г-н Герджиков,

Приложено представяме на вниманието на Столичен общински съвет (СОС) проект за Решение на СОС за създаване на временна комисия за обследване на недвижими паметници на културата на територията на Столична община и създаване на онлайн регистър чрез надграждане на съществуващите регистри и по-специално Регистър на паметниците в София (www.registersofia.bg).

Опазването на културното наследство, в това число и на недвижимите културни ценности, е основно задължение на държавата, прогласено още в Конституцията на Република България (чл. 23). Това основно положение е доразвито и в разпоредбите на Закона за културното наследство, където се изгражда институтът на опазване на културното наследство и се създава йерархическата структура на задължените лица.

Опазването на културното наследство и културното многообразие е мисия и на Европейския съюз, от който Република България е част. Нещо повече, в настоящия програмен период „Творческа Европа“ (2014 – 2020), във връзка с Европейската година на културното наследство (през 2018 г.), са предвидени стъпки за устойчивост на мерките по опазване на културното наследство, известни като „10 Европейски инициативи“ (10 European Initiatives).

Следва да се обърне внимание, че една от инициативите на Европейския съюз за опазване на културното наследство включва, освен Столица на културата, и Ден на наследството - инициативи на местно ниво, които дават достъп до обекти, които обичайно не са отворени за обществеността.

През 2019 г. Европейски дни на наследството в София са организирани от Френски институт в България, Министерство на културата и Столична община. Любопитното тук е че съгласно публикувания на сайта на Френския институт в България списък на сградите, които могат да бъдат посетени през тези дни, са включени само сгради, които по принцип са отворени за обществеността. Изключения правят сградата на Министерството на отбраната на ул. „Дякон Игнатий“ №3, сградата на Министерството на вътрешните работи на ул. „6-ти септември“ №29, Френската резиденция на ул. „Оборище“ №27-29. Прави впечатление, че в списъка е включен и Резиденс Хотел Арена ди Сердика - амфитеатър на антична Сердика на ул. „Будапеща“ №2 – това само по себе си означава че има възможност за договаряне на включването на частни обекти в програмата на Европейски дни на наследството. Това може да е предмет на обсъждане едва тогава, когато сгради, които са недвижима културна ценност, се поддържат и популяризират пред граждани и гости на столицата. Безспорно София има какво да предложи в този смисъл.

Видно от разпоредбите на закона за културното наследство, по отношение на опазване на недвижимите културни ценности, основна роля има кметът на общината, на чиято територия се намира съответният обект. В този смисъл негово задължение е да организира и координира осъществяването на политиката по опазване на културното наследство на територията на съответната община (чл. 17 от Закона за културното наследство); заедно с регионалния инспекторат по опазване на културното наследство дават незабавно указания за аварийно-временно укрепване на недвижими културни ценности и определят срок за изпълнението им (чл. 72 от Закона за културното наследство); назначава комисии и дава указания за извършване на необходимите укрепителни, консервационни, реставрационни и ремонтни дейности по проектна документация; и др.

Законът за културното наследство предвижда грижата за недвижимата културна ценност (НКЦ) да е в тежест на нейния собственик, като урежда задълженията по опазване на такива имоти от една страна на собствениците на имоти-НКЦ, но също така възлага и на общините определени задължения в тази връзка с цел недопускане настъпването на увреждане или разрушаване.

В горния смисъл, вече е налице достатъчно съдебна практика, която описва добрите и лошите практики в приложението на процедурата по чл. 72 и сл. От Закона за културното наследство. Като пример следва да послужи решение № 1368 от 02.03.2017 г. по дело № 8568/2016 г. на Административен съд – София – град, потвърдено с Решение № 10737 от 04.09.2018 г. по адм. дело № 5885/2017 г. на ВАС, с което се потвърждават принудителните мерки, предприети от Столична община.

Изследването на цялостната съдебна практика може да доведе до изясняване на цялостната процедура по намеса на Столична община и свеждането до минимум на постановените от съда откази. В този смисъл, с ясни насоки, е и решение № 7036 от 18.11.2019 г. по адм. дело № 7824/2019 г. на Административен съд – София – град.

Сегашната ситуация е далеч от желаната.

Липсата на ясна политика и навременни мерки, както и на публично достъпна информация, могат да доведат до унищожаване на недвижими културни ценности, на което вече сме били свидетели неколккратно (Двойната къща на бул. “Васил Левски”,

Захарна фабрика, Сградата на Локомотивно-вагонния завод в София, строена в края на XIX в. като "Главна железопътна работилница" на Княжество България).

Множество са и примерите за недвижими културни ценности, които са в процес на унищожение. Само малка част от знаковите са „Къщата с ягодите“, къщата на Иван Гешов, Театър “Ренесанс” (кино “Възраждане”), и много други.

Столична община има нужда от пътна карта, в която ясно да се идентифицират недвижимите културни ценности с техните нужди и да се степенува спешността за предприемане на мерки по укрепване и обезопасяване на сградите.

Не по-малко важно е, че липсата на публична и леснодостъпна информация относно сградите – недвижими културни ценности възпрепятства тяхното популяризиране, както и развитието на София като културна дестинация, известна не само със своето антично минало, но и с достиженията на възрожденската и съвременната си архитектура.

Горните обстоятелства от своя страна създават предпоставки за допускане на разрушаване на недвижими културни ценности. Често единственото, което седи между пълното унищожение на дадена сграда и нейното спасяване, са граждански инициативи, които срещат сериозни трудности в това да се ориентират в нормативната рамка и да сигнализират съответните органи.

За да се улесни упражняването на контрол върху състоянието на сградите-недвижими културни ценности от страна на Столична община и кмета г-жа Фандъкова (или оправомощеното от нея лице), въз основа на чл. 48 ЗМСМА във връзка с чл. 17, ал. 1, т. 5 и т. 9 от ЗМСМА, съгласно който местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на културата и поддържането и опазването на културни, исторически и архитектурни паметници, предлагаме Столичният общински съвет да приеме решение, с което се създава Временна комисия за идентифициране на сградите-недвижимо културно наследство, обследване на тяхното състояние и създаване на информационен масив за всяка сграда.

Считаме, че тази дейност следва да бъде отделена в самостоятелна комисия, извън постоянно действащата, с оглед нейните специфични функции. На първо място, тя ще има временен характер – до изготвяне на информационен масив за обектите - недвижими културни ценности, обследване на тяхното състояние и създаване на пътна карта в съответствие със спешността на мерките, които следва да бъдат предприети с оглед опазването им.

На следващо място, евентуалното ѝ отнасяне към съществуваща постоянна комисия ще затрудни основните дейности на съответната комисия и може да доведе до ненужно забавяне, особено по отношение на сгради, които имат спешна нужда от дейности по реставрация и консервация.

След генериране на информацията, същата следва да бъде оформена в онлайн регистър, който да бъде публичен и достъпен. Логично и последователно, а и финансово разумно е концентрирането на тази информация в онлайн регистър да се извърши чрез

надграждане на съществуващ регистър и по-точно Регистър на паметниците в София (www.registersofia.bg), вместо да се изготвя самостоятелен такъв. Това ще осигури и взаимовръзка между паметници и паметни плочи и сгради-недвижими културни ценности.

За изпълнение на горното, следва да бъдат приети изменения в Правилника за устройството и дейността на Регионален музей – гр. София, които да уреждат новите функции.

При предприемане на посочените мерки ще се постигнат поне следните цели:

1. изготвяне на информационен масив за сградите – недвижими културни ценности на територията Столична община и тяхното състояние към момента;
2. опазване на културното наследство на София чрез предприемане на своевременни и адекватни мерки;
3. популяризиране на архитектурното и историческо наследство сред гражданите и гостите на София.

Във връзка с гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 1 и т. 23 от ЗМСМА и вр. Чл. 18, ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата, предлагаме на Вашето внимание проект на решение.

Вносители:

1. Веселин Калановски

8.7.2020 г.

X

Веселин Калановски

Signed by: Vesselin Iordanov Kalanovski

2. Михаил Паргов

7/8/2020

X

Михаил Паргов

Signed by: Mihail Detelinov Pargov

РЕШЕНИЕ №
на Столичния общински съвет
от2020 г.

За: Създаване на временна комисия за обследване на недвижими паметници на културата на територията на Столична община и създаване на онлайн регистър чрез надграждане на съществуващите регистри и по-специално Регистър на паметниците в София (www.registersofia.bg)

На основание чл. 21, ал. 1, т. 1 и т. 23 от ЗМСМА и вр. Чл. 18, ал. 1 от Закона за закрила и развитие на културата

СТОЛИЧНИЯ ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
РЕШИ:

I. Създава временна комисия за обследване на недвижими паметници на културата на територията на Столична община със следните основни задачи:

1. Идентифициране на сградите – недвижима културна ценност,
2. Обследване на състоянието на всеки един обект и изготвяне на препоръки за предприемане на действия и тяхната спешност;
3. Извършване на анализ и оценка, в това число относно нуждата от предприемане на действия по реставрация и консервация и нейната спешност, и съставяне на пътна карта за предприемане на мерки по Закона за културното наследство, глава V „Опазване на недвижимо културно наследство“ с оглед спешността на мерките, които трябва да бъдат предприети. Така изготвената информация се изпраща периодично до постоянната комисия по чл. 73, ал. 1 ЗКН при Столична община.
4. Създаване на информационен масив за всяка сграда.

II. Членовете на така създадената временна комисия следва да се определят от постоянната комисия по чл. 73, ал. 1 от ЗКН при Столична община, като следва да включва най-малко следните експерти: архитект, археолог, музеен специалист, историк.

III. Изменя Правилника за устройството и дейността на Регионален музей – гр. София, с оглед създаване на онлайн регистър чрез надграждане на съществуващите регистри и по-специално Регистър на паметниците в София по следния начин:

1. Изменя чл. 7 от Правилника за устройството и дейността на Регионален музей – гр. София като:

- Създава нова алинея 5 със следното съдържание:

„Музеят поддържа публичен регистър на НКЦ на територията на Столична община“

- Създава нова алинея 6 със следното съдържание:

„Регистрите по ал. 4 и ал. 5 от настоящия член са публични и достъпни през портала на Електронен регистър на паметниците и художествените елементи на територията на Столична община (www.registersofia.bg)“

- Настоящата ал. 5 става ал. 7.

2. Новосъздаденият регистър следва да отразява и информацията, придобита от временната комисия за обследване на недвижими паметници на културата на територията на Столична община.

Настоящото решение е прието на заседание на Столичния общински съвет, проведено на2020 г., Протокол №, точка от дневния ред, по доклад № и е подпечатано с официалния печат на Столичния общински съвет. Контролът по изпълнение на решението се възлага на Постоянната комисия по образование, култура, наука и културно многообразие.

Председател на Столичния общински съвет:

/Елен Герджиков/